

V Bruseli 5. júna 2018
(OR. en)

9717/18

ENFOPOL 299
FREMP 92

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Dátum:	4. júna 2018
Komu:	Delegácie

Č. predch. dok.:	8972/18 + COR 1
Predmet:	Závery Rady o zlepšení policajnej spolupráce v boji proti domácemu násiliu vrátane násilia páchaného na ženách – závery Rady (4. júna 2018)

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o zlepšení policajnej spolupráce v boji proti domácemu násiliu vrátane násilia páchaného na ženách, ktoré Rada prijala 4. júna 2018 na svojom 3 622. zasadnutí.

Záver Rady

o zlepšení policajnej spolupráce v boji proti domácejmu násiliu vrátane násilia páchaného na ženách

BERÚC DO ÚVAHY, ŽE:

1. V článku 2 Zmluvy o Európskej únii sa potvrdzuje, že Únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, rovnosti a rešpektovania ľudských práv a že tieto hodnoty sú spoločnými hodnotami členov spoločnosti, v ktorej prevláda pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi.
2. V článku 8 Zmluvy o fungovaní Európskej únie sa zdôrazňuje, že Únia sa vo všetkých svojich činnostiach bude zameriavať na odstránenie nerovnosti a podporu rovnoprávnosti medzi mužmi a ženami; a podľa vyhlásenia č. 19 k článku 8 sa v rámci všeobecného úsilia o odstránenie nerovnosti medzi ženami a mužmi bude Únia vo svojich rôznych politikách zameriavať na boj proti všetkým formám domáceho násilia a členské štáty prijímú všetky opatrenia, ktoré sú potrebné na predchádzanie týmto trestným činom a ich odstránenie, ako aj na podporu a ochranu obetí.
3. V platnosti je už viacero legislatívnych nástrojov EÚ, ktoré prispievajú k odstráneniu rodovo motivovaného násilia a zabezpečujú, aby sa obetiam domáceho násilia poskytovala ochrana a podpora, medzi ktoré patrí predovšetkým smernica o právach obetí¹ a nástroje vzájomného uznávania ochranných príkazov².

¹ Smernica 2012/29/EÚ.

² Smernica 2011/99/EÚ a nariadenie 606/2013/EÚ.

4. Rada prijala 11. mája 2017 dve rozhodnutia o podpise Dohovoru Rady Európy o predchádzaní násiliu na ženách a domácejmu násiliu a o boji proti nemu (Istanbulský dohovor), ktorý už podpísali všetky členské štáty.
5. Rada v roku 2012 prijala závery o boji proti násiliu na ženách a poskytovaní podporných služieb pre obete domáceho násillia³ a v roku 2014 prijala závery o predchádzaní všetkým formám násillia páchaného na ženách a dievčatách, vrátane mrzačenia ženských pohlavných orgánov, a boji proti nim⁴.
6. Násillie páchané na ženách narúša prístup žien k ľudským právam a slobodám. Je príkladom diskriminácie žien (alebo je výsledkom diskriminácie) a zahŕňa všetky činy rodovo motivovaného násillia, ktoré majú alebo môžu mať za následok telesnú, sexuálnu, duševnú alebo ekonomickú ujmu alebo utrpenie žien, vrátane vyhrážania sa takýmito činmi, nátlaku alebo svojvoľného zbavenia slobody, či už vo verejnom alebo v súkromnom živote⁵.
7. Ako sa uvádza v záveroch z roku 2012 o boji proti násiliu na ženách a poskytovaní podporných služieb pre obete domáceho násillia, boj proti násiliu páchanému na ženách a ich deťoch, ktoré sú svedkami tohto násillia, a odstraňovanie všetkých jeho foriem si vyžadujú koordinované politiky, vrátane policajnej spolupráce, a komplexný prístup. Tieto politiky by mali obsahovať aj opatrenia na povzbudenie obetí, aby incidenty nahlasovali polícii, vzhľadom na to, že v súčasnosti nahlasuje najzávažnejšie incidenty násillia len jedna zo siedmich žien.⁶

³ 16382/12.

⁴ 9543/14.

⁵ Článok 1 Deklarácie OSN č. 48/104.

⁶ Agentúra Európskej únie pre základné práva (FRA) (2014). Násillie páchané na ženách: celoeurópsky prieskum. Hlavné výsledky, Luxemburg, Úrad pre publikácie.
<http://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>; strana 67, tabuľka 3.10.

8. Jednou z najbežnejších foriem násilia páchaného na ženách je domáce násilie, ktoré zahŕňa akýkoľvek čin fyzického, sexuálneho, psychického alebo ekonomického násilia, ku ktorému dochádza v rámci rodiny alebo domácej jednotky alebo medzi bývalými či súčasnými manželmi alebo partnermi, bez ohľadu na to, či páchatel mal alebo má spoločné bydlisko s obeťou. Zhromažďovanie porovnateľných údajov o domácom násilí sťažujú rozdiely v terminológii a definíciách v jednotlivých členských štátoch.
9. V prípadoch domáceho násilia je účinná ochrana obetí pred opakovanou viktimizáciou založená na tom, že príslušné orgány majú v súlade s článkom 52 Istanbulskeho dohovoru právomoc nariadiť páchatelovi domáceho násilia opustiť bydlisko obete a zakázať páchatelovi vrátiť sa, priblížiť sa k obeti alebo ju inak kontaktovať, a to na základe vnútroštátneho ochranného opatrenia alebo pri vykonávaní ochranného opatrenia z iného členského štátu⁷, ktoré sa uplatňuje v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi vykonávajúceho členského štátu. Cieľom takéhoto zásahu je zastaviť tzv. „kruh násilia“ a umožniť obeti žiť bez strachu. Príslušné orgány musia svojím zásahom preukázať, že domáce násilie je verejnou a nie len súkromnou záležitosťou a že zodpovednosť musí nieť a svoje správanie musí zmeniť páchatel domáceho násilia, nie jeho obeť. Vyslanie tohto odkazu tiež pomáha obetiam zbaviť sa pocitu viny alebo hanby.
10. Zatiaľ čo policajný zásah sa zameriava na ochranu práv obete pred ich porušovaním, policajné právomoci často závisia od kriminalizácie takýchto porušovaní. Je preto mimoriadne dôležité, aby sa polícia mohla opierať o trestnoprávne definície, ktoré sa vzťahujú na všetky aspekty domáceho násilia. Patria tu aj psychické formy násilia, ako napríklad vyvolanie u obete pocitu strachu, bezmocnosti alebo menejcennosti – často počas dlhého časového obdobia. Okrem toho tu patria aj sexuálne formy násilia, ktoré obeť často vnímajú ako obzvlášť ponižujúce a traumatizujúce.

⁷ V súlade s nariadením (EÚ) č. 606/2013, resp. so smernicou 2011/99/EÚ.

11. Napriek pokroku, ktorý sa doteraz dosiahol, existujú v rámci jednotlivých členských štátov EÚ, ako aj medzi nimi výrazné rozdiely v podporných službách, pokiaľ ide o kapacitu, kvalitu a geografické rozmiestnenie. Vzhľadom na dosiaľ neprekonané výzvy bude potrebné vyvíjať ďalšie úsilie s cieľom zabezpečiť účinnú koordináciu orgánov presadzovania práva pri príprave cielených preventívnych programov a systematickej odbornej prípravy v oblasti práv a potrieb obetí, ktoré budú určené pre príslušníkov polície, ktorí pracujú s obeťami a páchatelmi činov domáceho násillia a násillia páchaného na ženách.
12. Administratívne údaje – vrátane policajných údajov – nemôžu presne ukázať rozsah (prevalenciu) domáceho násillia a násillia páchaného na ženách, pretože väčšina obetí tieto incidenty polícii nenahlasuje. Zber administratívnych údajov je dôležitým prostriedkom na zaznamenávanie informácií o reakciách štátu na takéto násillie; najmä v súvislosti s hodnotením politík zameraných na boj proti nemu. Požiadavka na vysokokvalitné administratívne údaje je tiež v súlade s medzinárodnými záväzkami členských štátov v oblasti boja proti násilliu páchanému na ženách, ako sa vymedzujú v smernici 2012/29/EÚ o právach obetí a v Istanbulskom dohovore. Vnútroštátne databázy spravujú príslušné orgány vrátane polície v 22 členských štátoch⁸.
13. Rýchlo rastúcou formou násillia na ženách je kybernetické násillie páchané na ženách a dievčatách, ktoré môže mať značné hospodárske a spoločenské dôsledky. Tento jav sa nahlasuje a rieši ešte menej a je menej známy ako násillie v reálnom živote, ale zasluhuje si osobitnú pozornosť, a to aj v kontexte počítačovej kriminality ako jednej z priorít v rámci nového cyklu politík na roky 2018 – 2021.
14. Väčšina členských štátov vytvorila v rámci svojich štruktúr špecializované jednotky alebo určila prokurátorov na boj proti domácejmu násilliu, čo má určité výhody, ako je napr. účinnejšia organizácia prevencie, odhaľovania a vyšetrovania takýchto násillných činov.
15. Je potrebné pripomenúť, že nemožno ospravedlniť žiadne formy domáceho násillia a násillia páchaného na ženách, ani nie je možné vyhnúť sa stíhaniu páchatel'ov z dôvodu odlišných zvykov, tradícií, kultúry alebo náboženstva.

⁸ Rakúsko, Belgicko, Chorvátsko, Cyprus, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Nemecko, Maďarsko, Írsko, Litva, Luxembursko, Malta, Holandsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko a Spojené kráľovstvo.

16. Migrantky, utečenky a žiadateľky o azyl a ich deti čelia ešte väčšiemu riziku, že sa stanú obeťami násilia, a to v dôsledku svojho neistého postavenia a často ťažkej životnej situácie. V tomto kontexte členské štáty vo všeobecnosti poskytujú uvedeným zraniteľným skupinám rovnakú úroveň ochrany, pričom sa snažia zohľadniť skutočnosť, že v prístupe k týmto službám im často bránia náboženské, tradičné alebo jazykové dôvody.
17. Agentúra Európskej únie pre odbornú prípravu v oblasti presadzovania práva (CEPOL) už poskytuje odbornú prípravu v oblasti prevencie a ochrany žien pred domácim násilím, ale súčasný vývoj vyžaduje, aby sa preskúmali možnosti jej rozšírenia aj na oblasť kybernetického násilia páchaného na ženách a dievčatách a na migrantky, utečenky a žiadateľky o azyl a ich deti.
18. Mnohé členské štáty vytvorili mechanizmy spolupráce medzi orgánmi presadzovania práva a inými vládnyimi inštitúciami a mimovládnyimi organizáciami, ako aj postupy alebo nástroje na posudzovanie rizika zamerané na meranie ohrozenia života a zdravia obetí domáceho násilia.
19. Hoci všeobecná povinnosť príslušníkov polície v prvej línii, ktorou je poskytovať potrebné informácie a pomoc obetiam domáceho násilia, je v celej Únii dobre zavedená, niektoré členské štáty ponúkajú štruktúrované a proaktívne formy takýchto informácií, ako sú (niekedy viacjazyčné) letáky o dostupných podporných službách a ochranných opatreniach, ako aj právach obetí a príslušných právomociach polície.
20. Zdá sa, že postupy zo strany orgánov verejnej moci nadväzujúce na existujúce ochranné opatrenia sa v rámci Únie značne líšia. Zatiaľ čo mnohé členské štáty zverili túto úlohu justičným orgánom, niektoré členské štáty zabezpečujú častý kontakt medzi bývalými alebo súčasnými obeťami a príslušníkmi polície pôsobiacimi v ich bezprostrednej blízkosti, čo môže byť prínosné jednak z hľadiska rýchlych reakcií na prípadné porušenia, a jednak z hľadiska zvýšenia dôvery medzi obeťami a orgánmi verejnej moci. To môže zase viesť k zlepšeniu nahlasovania prípadov domáceho násilia.

21. K účinnejšiemu riešeniu tohto javu by mohlo prispieť vytvorenie národných kontaktných miest (NKM) pre otázky týkajúce sa boja proti domácejmu násiliu. Vo vhodných prípadoch by sa za NKM mal určiť relevantný príslušný orgán v súlade s vnútroštátnymi štruktúrami a právnymi predpismi členských štátov. Tieto NKM by mohli poskytovať informácie o všetkých formách domáceho násilia a násilia páchaného na ženách, ktoré sú dôležité pre účinnú ochranu obetí na území iných členských štátov. NKM by bolo možné kontaktovať v prípadoch, keď obeť domáceho násilia a násilia páchaného na ženách z jedného členského štátu cestuje do iného členského štátu a existuje riziko alebo hrozba, že na území tohto druhého členského štátu bude spáchaný nový násilný čin, alebo ak toto násilie už bolo spáchané. Výmena informácií medzi NKM by mala umožniť okamžitú reakciu zo strany orgánov presadzovania práva druhého členského štátu a účinné posúdenie rizika vyplývajúceho z násilnej situácie.
22. V oblasti voľného pohybu osôb je cezhraničná policajná spolupráca veľmi užitočná v prípadoch, keď sa obmedzujúce príkazy a ochranné opatrenia majú vykonávať v zahraničí v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi vykonávajúceho členského štátu.

RADA A ZÁSTUPCOVIA VLÁD ČLENSKÝCH ŠTÁTOV EURÓPSKEJ ÚNIE

VYZÝVAJÚ Európsku komisiu, aby:

1. podporovala činnosti členských štátov, ako je napríklad odborná príprava príslušníkov polície, zamerané na podporu žien, ktoré sa stali obeťami násilia, a na podporu rodovej rovnosti, a to prostredníctvom finančných prostriedkov dostupných v rámci príslušných programov;
2. v súlade s opatrením E prílohy k uzneseniu Rady z 10. júna 2011 o pláne na posilnenie práv a ochrany obetí, najmä v trestnom konaní, podnikla v prípade potreby kroky s cieľom posilniť v zhode s vyhlásením č. 19 k článku 8 ZFEÚ práva žien, ktoré sú obeťami domáceho násilia, na ochranu pred opakovanou viktimizáciou.

RADA A ZÁSTUPCOVIA VLÁD ČLENSKÝCH ŠTÁTOV EURÓPSKEJ ÚNIE

VYZÝVAJÚ členské štáty, aby v súlade so svojimi právomocami:

1. ďalej rozvíjali, vykonávali a zlepšovali existujúce multidisciplinárne koordinované mechanizmy, ktorých cieľom je boj proti domácejmu násiliu a násiliu páchanému na ženách prostredníctvom prevencie, odhaľovania, vyšetrovania a ochrany zo strany policajných orgánov;
2. zlepšili odhaľovanie prípadov súvisiacich so všetkými formami domáceho násillia a aby na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni EÚ zlepšili prácu policajných orgánov v oblasti zberu a šírenia porovnateľných, spoľahlivých a pravidelne aktualizovaných štatistických údajov o obetiach a páchatel'och všetkých foriem domáceho násillia a násillia páchaného na ženách, s rozčlenením podľa pohlavia, veku a vzťahu medzi páchatel'om a obeťou, a to v spolupráci s vnútroštátnymi a európskymi štatistickými úradmi, a aby podporovali výskum a výmenu osvedčených postupov v tejto oblasti;
3. zabezpečili správne a jednotné uplatňovanie platných právnych predpisov EÚ na ochranu a podporu obetí domáceho násillia vrátane smernice 2012/29/EÚ a pravidiel EÚ o uznávaní ochranných príkazov, ako sa ustanovuje v nariadení (EÚ) č. 606/2013 a smernici 2011/99/EÚ;
4. využívali skúsenosti policajných síl niektorých členských štátov v oblasti štruktúrovaných informácií o podporných službách a ochranných opatreniach, ktoré sú k dispozícii pre obe domáceho násillia, vrátane predchádzania opätovnej viktimizácii a kruhu násillia;
5. zintenzívnili náležitú odbornú prípravu príslušných odborníkov v rámci policajných orgánov, ktorí pracujú s obeťami a páchatel'mi akýchkoľvek činov domáceho násillia a násillia páchaného na ženách, a v prípade potreby a v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a postupmi posilnili policajné jednotky alebo programy a osobitné skupiny zaoberajúce sa obeťami akýchkoľvek násilných činov tohto druhu;
6. v rámci policajných štruktúr zlepšovali vedomosti a realizovali opatrenia na riešenie kybernetického násillia páchaného na ženách a dievčatách a vznikajúcej hrozby, ktorú toto násillie predstavuje. Prijímali preventívne opatrenia a zvyšovali informovanosť prostredníctvom odbornej prípravy zohľadňujúcej rodový aspekt v oblasti kybernetického násillia určenej policajným orgánom;

7. zlepšili cezhraničnú policajnú spoluprácu tým, že vo vhodných prípadoch v súlade s vnútroštátnymi štruktúrami a právnymi predpismi členských štátov určia niektorý relevantný orgán za národné kontaktné miesto. NKM by mohli zabezpečovať včasnú výmenu informácií o všetkých druhoch domáceho násilia a násilia páchaného na ženách a ich deťoch s cieľom vytvoriť účinný mechanizmus na výmenu informácií, ktoré sú dôležité pre účinnú ochranu obetí na území iných členských štátov. Patria tu aj prípady, keď obeť domáceho násilia a násilia páchaného na ženách z jedného členského štátu cestuje do iného členského štátu a existuje riziko alebo hrozba, že na území tohto druhého členského štátu bude spáchaný nový násilný čin, alebo ak toto násilie už bolo spáchané.

RADA A ZÁSTUPCOVIA VLÁD ČLENSKÝCH ŠTÁTOV EURÓPSKEJ ÚNIE

VYZÝVAJÚ agentúru CEPOL, aby v súlade so svojimi právomocami:

1. ďalej rozvíjala, so zreteľom na súčasnú situáciu v oblasti migrácie, moduly odbornej prípravy (napríklad existujúci online modul „rodovo motivované násilie“) zamerané na boj proti domácemu násiliu, v rámci ktorých sa budú riešiť ďalšie aspekty, ako napríklad kybernetické násilie páchané na ženách a dievčatách a násilie páchané na ženách v migračných centrách, na utečenkách a žiadateľkách o azyl a ich deťoch, a to vrátane výmeny najlepších policajných postupov pri riešení takýchto prípadov;
2. preskúmala možnosť zorganizovať špecializovaný seminár alebo *ad hoc* webový seminár o problematike domáceho násilia a násilia páchaného na ženách pre profesionálnych pracovníkov pracujúcich s migrantmi, utečencami a žiadateľmi o azyl a ich deťmi;
3. pri rozvoji svojej odbornej prípravy čerpala z dôkazov, ktoré zozbierali Agentúra pre základné práva a Európsky inštitút pre rodovú rovnosť vo svojich pravidelných správach a ktoré obsahujú údaje týkajúce sa domáceho násilia a násilia páchaného na ženách a ich deťoch v migračných centrách a medzi utečencami a žiadateľmi o azyl.